

Vergaderjaar 2018–2019

32 279

Zorg rond zwangerschap en geboorte

Nr. 177

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 juni 2019

In september 2018 heb ik u het actieprogramma *Kansrijke Start* toegestuurd (Kamerstuk 32 279, nr. 124). In het actieprogramma is toegezegd om twee keer per jaar verantwoording af te leggen over de voortgang. Zo kunnen we signaleren of de juiste ontwikkeling zich in gang heeft gezet en welke concrete resultaten behaald zijn. Hierbij stuur ik u de eerste voortgangsrapportage van het actieprogramma toe¹.

Belang eerste 1.000 dagen

In het actieprogramma is aangegeven *waarom* een kansrijke start zo belangrijk is, *welke acties* we gaan ondernemen om meer kinderen een kansrijke start te geven en *hoe* we dat gaan meten. De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal om een goede start te kunnen maken. De ontwikkeling van een kind in de eerste 1.000 dagen gaat razendsnel. Daarom is het van fundamenteel belang dat deze goed verloopt: er is maar één kans op een goede start. Het hart kan niet opnieuw worden aangelegd, net zomin als het brein. Van de pasgeboren kinderen heeft 16,5% van de kinderen geen goede start bij de geboorte door vroeggeboorte, een te laag geboortegewicht of een combinatie daarvan. De oorzaak hiervan ligt voornamelijk bij sociale risicofactoren en het gebrek aan beschermingsfactoren. Het actieprogramma richt zich op extra ondersteuning voor kwetsbare gezinnen rondom bewust zwanger worden, een gezonde zwangerschap en veilig ouderschap. Een belangrijk element in het actieprogramma is een goede koppeling tussen het medische en het sociale domein inclusief de publieke gezondheid.

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Kern actieprogramma

Het doel van het actieprogramma *Kansrijke Start* is om meer kinderen een kansrijke start te geven. Om dit te bereiken zijn de volgende drie actie-lijnen geformuleerd:

1. Voor de zwangerschap:

- Meer aanstaande kwetsbare ouders starten goed voorbereid met hun Zwangerschap.
- Minder ongeplande en onbedoelde zwangerschappen komen voor in kwetsbare gezinnen.

2. Tijdens de zwangerschap:

- Beter signaleren van medische en sociale problemen bij (aanstaande) kwetsbare ouders.
- Meer aanstaande kwetsbare ouders krijgen eerder de juiste hulp.

3. Na de geboorte:

- Meer kwetsbare ouders zijn toegerust voor het ouderschap en de opvoeding.
- Minder baby's en jonge kinderen worden uit huis of onder toezicht geplaatst.

Een belangrijke bouwsteen van het actieprogramma om daadwerkelijk resultaten te bereiken is het vormen van en werken vanuit lokale coalities *Kansrijke Start*. Het gaat daarbij om lokale coalities waarbij alle organisaties die een rol spelen rondom de geboorte en de eerste levensjaren van kinderen – inclusief de invloed van ouders daarbij – bindende samenwerkingsafspraken maken en het resultaat van deze afspraken ook monitoren. Om dit te stimuleren zijn ook enkele landelijke maatregelen geformuleerd.

Eerste resultaten rondom de uitvoering

In nauwe samenwerking met alle betrokken partijen in het veld is de afgelopen maanden de uitvoering van het actieprogramma vol in gang gezet. Conclusie na de eerste 9 maanden van het actieprogramma is dat het begrip *Kansrijke Start* meer is gaan leven in het land. Er is veel enthousiasme bij gemeenten, in de geboortezorg en bij andere partijen om dit belangrijke thema verder in te vullen. Er hebben zich tot nu toe maar liefst 127 gemeenten aangemeld om lokale coalities te gaan vormen. Zowel uit de startbijeenkomst in april als uit focusgroepen rondom dit actieprogramma horen we terug dat de aandacht voor dit onderwerp sterk is toegenomen sinds de start van het actieprogramma.

De afgelopen maanden zijn de nodige landelijke maatregelen gerealiseerd of voorbereid:

- Financiële impuls voor gemeenten om lokale coalities *Kansrijke Start* te vormen;
- Stimuleringsprogramma dat gemeenten en regio's gaat ondersteunen bij het opzetten of verder invullen van een coalitie *Kansrijke Start*;
- Beschikbaar komen van perinatale cijfers per gemeente sinds januari 2019 via www.waarstaatjegemeente.nl;
- Menukaart die gemeenten kan helpen bij het kiezen van interventies om kwetsbare gezinnen te ondersteunen (najaar 2019 als digitale tool gereed);

- Campagne rondom het belang van de eerste 1.000 dagen (najaar 2019);
- Kennisprogramma bij ZonMw rondom Jeugd met een onderdeel «Hulp en ondersteuning aan kwetsbare gezinnen»;
- Landelijke coalitie gestart die het belang van de eerste 1.000 dagen en het actieprogramma uitdraagt.

Tegelijkertijd is gestart met het uitvoeren van de actielijnen. Daarvoor zijn de volgende acties in gang gezet:

- Offertetraject gestart rondom het beter bereiken van kwetsbare gezinnen;
- Nu Niet Zwanger is gestart in 15 regio's;
- Offertetraject gestart om signaleringsinstrumenten te verspreiden;
- Voorstel ontvangen om samenwerking tussen het medische en sociale domein te stimuleren;
- Wetswijziging in voorbereiding rondom prenatale huisbezoeken;
- Call proposal opgezet vanuit de Nationale Wetenschapsagenda met als titel Kansrijke start voor alle kinderen met behulp van big data.

Monitoring

De resultaten van het actieprogramma zullen komende periode langs aantal lijnen in beeld worden gebracht. Jaarlijks zullen in ieder geval de feiten en cijfers rond geboorte worden geactualiseerd. Op verzoek van VWS heeft het RIVM een programmamonitor ontwikkeld met uitkomst- en procesindicatoren waarmee de voortgang van de invoering en effecten van Kansrijke Start kan worden gemonitord. De (uiteindelijke) set met indicatoren zal in samenhang met het ontsluiten van de jeugdgezondheidszorggegevens ervoor zorgen dat we de gezondheidsscore op tweejarige leeftijd kunnen bepalen. De komende periode zal dit de eerste inzichten (en effecten) opleveren voor de doelen van dit actieprogramma, maar vooral ook op langere termijn zullen duurzame effecten zichtbaar worden. Het ErasmusMC zal jaarlijks inventariseren in welke mate interventies worden ingezet om kwetsbare gezinnen te ondersteunen. En tot slot gaat het natuurlijk ook om het verhaal achter de cijfers en indicatoren: aan de hand van goede voorbeelden en ervaringen krijgen we ook inzicht in de effecten van het actieprogramma. Dit geheel zal een beeld geven van de beweging die lokale coalities in gang zetten rondom een kansrijke start.

Financiën

Voor de uitvoering van dit actieprogramma is € 41 miljoen beschikbaar voor de looptijd van dit programma (2018–2021). Hiervan is op dit moment bijna € 30 miljoen ingezet voor de verschillende maatregelen uit het actieprogramma.

Vervolgrapportage

Twee keer per jaar informeer ik uw Kamer over de voortgang van het actieprogramma. In december informeer ik u opnieuw over de resultaten van het actieprogramma, waarbij ik ook cijfermatig in ga op de resultaten die er tot dan toe zijn geboekt.

Beweging in gang gezet

Al met al concludeer ik dat het actieprogramma een impuls heeft gegeven aan de zorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders. Het is nu zaak om dit enthousiasme om te zetten in een effectieve aanpak en zichtbare

resultaten. Ik verwacht met de acties uit het actieprogramma dat we met elkaar een flinke stap gaan zetten in het beter ondersteunen van kwetsbare gezinnen.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge